



Penguin
Random
House

Oorspronkelijke titel: Eyewitness Travel Guides – Cuba
© 2017 Oorspronkelijke uitgave: Dorling Kindersley Limited, London
A Penguin Random House Company
© 2018 Nederlandstalige uitgave: Uitgeverij Unieboek | Het Spectrum
bv., Houten
www.capitool.nl
www.unieboekspectrum.nl

Capitool maakt deel uit van
Uitgeverij Unieboek | Het Spectrum bv.,
Postbus 97
3990 DB Houten

Auteurs: Alejandro Alonso, Irina Bajini, Christopher Baker,
Miguel A. Castro Machado, Andrea G. Molinari, Matt Norman,
Marco Oliva, Francesca Piana
Fotografie: Heidi Grassley, Lucio Rossi
Cartografie: Laura Belletti, Oriana Bianchetti, Roberto Capra
Illustraties: Marta Fincato, Modi Artistici
Vertaling: Johan de Bakker, Hester Colijn, Gon Hokke,
Corry Lagewaard, Willemien Werkman
Bewerking: *Punt. vertaling & redactie*, Amersfoort,
Gon Hokke, Corry Lagewaard
Omslag: Zilverster Media, Annelies Dollekamp

Alles is in het werk gesteld om ervoor te zorgen dat de informatie in dit boek bij het ter perse gaan zoveel mogelijk is bijgewerkt. Gegevens zoals telefoonnummers, openingstijden, prijzen, exposities en reisinformatie zijn echter aan veranderingen onderhevig. De uitgever is niet aansprakelijk voor consequenties die voortvloeien uit het gebruik van dit boek.

ISBN: 978 90 003 4161 0
NUR: 514

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden vervaelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen, of enige andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Voor zover het maken van kopieën uit deze uitgave is toegestaan op grond van artikel 16 Auteurswet 1912, juncto het Besluit van 20 juni 1974, Stb. 351, zoals gewijzigd bij het Besluit van 23 augustus 1985, Stb. 471 en artikel 17 Auteurswet 1912, dient men de daarvoor wettelijk verschuldigde vergoedingen te voldoen aan de Stichting Reprorecht (Postbus 3051, 2130 KB, Hoofddorp). Voor het overnemen van gedeelte(n) uit deze uitgave in bloemlezingen, readers en andere compilatiewerken dient men zich tot de uitgever te wenden.

Foto omslag: Basspeler in een straat in Trinidad

◀ Rijden over de Malecón, Havana

Inhoud

Hoe gebruikt u deze gids **6**



Ídolo de Tabaco, Museo Montané, Havana (blz. 105)

Inleiding op Cuba

Cuba ontdekken **10**

Cuba in kaart gebracht **16**

Een schets van Cuba **18**

Agenda van Cuba **38**

Geschiedenis van Cuba **42**



Het altaar van Santuario de San Lázaro, net buiten Havana (blz. 121)



Visserboten in de haven van Nueva Gerona op Isla de la Juventud (blz. 152–155)

Havana

Havana in het kort **60**



Pelgrimsbestemming, Basilica del Cobre (blz. 225)

La Habana Vieja **64**

Centro Habana en Prado **82**

Vedado en Plaza **100**

Buiten het centrum **110**

Stratengids van Havana **122**

Amusement in Havana **128**

Cuba van streek tot streek

Cuba in het kort **134**

West-Cuba **136**

Midden-Cuba – West **158**

Midden-Cuba – Oost **182**

Oost-Cuba **212**

Tips voor de reiziger

Accommodatie **252**

Restaurants en cafés **264**

Winkelen **276**

Amusement **280**

Sport en buitenactiviteiten **284**



Guavapasta en kaas

Wegwijs in Cuba

Praktische informatie **290**

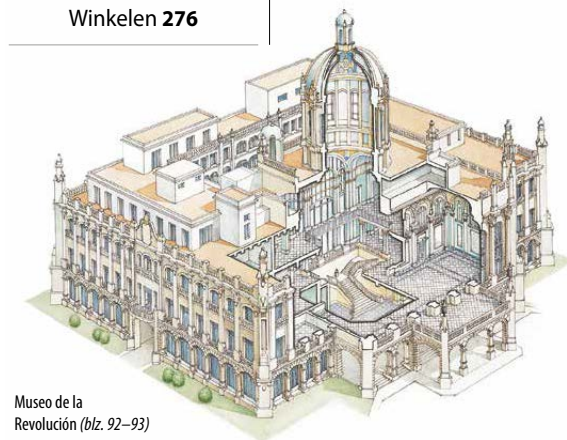
Reisinformatie **300**

Register **308**

Algemene uitdrukkingen **327**



Bloem in de Jardín Avenida del Paraíso, Parque Baconao (blz. 238–241)



Museo de la Revolución (blz. 92–93)

Cuba in kaart gebracht

Cuba is het grootste eiland van de Grote Antillen en wordt omspoeld door de Atlantische Oceaan, de Caribische Zee en de Golf van Mexico. Het ligt net ten zuiden van de Kreeftsekerkring, slechts 180 km van Florida en 210 km van Mexico, terwijl Haïti en Jamaica nauwelijks 80 en 140 km verwijderd zijn. Cuba is niet één eiland, maar een archipel met een totale oppervlakte van 110.922 km². Het zich van oost naar west uitstreckende hoofdeiland is het langgerekte Isla Grande, dat ongeveer 1250 km lang is en gemiddeld 100 km breed. Hieromheen liggen vijf eilandengroepen: de Colorados, Sabana, Camagüey, de Canarreos en de Jardines de la Reina, die tezamen uit duizenden cayos (riffen en kleine eilandjes) bestaan. Het op een na grootste eiland is Isla de la Juventud. Cuba heeft ongeveer 11 miljoen inwoners, waarvan er 2,5 miljoen in de hoofdstad Havana wonen.



GESCHIEDENIS VAN CUBA

In precolumbiaanse tijden was Cuba al bewoond. In de 15de eeuw werd het ontdekt door de Spanjaarden, die het vier eeuwen overheersten. In 1898 werd Cuba onafhankelijk, wat inhield dat de Verenigde Staten er via dictators als Machado en Batista de scepter zwaaiden. De Revolutie onder leiding van Fidel Castro, Raúl Castro, Camilo Cienfuegos en Che Guevara, die Batista op 1 januari 1959 versloegen, betekende een ommekeer. Het nieuwe politieke systeem heeft veel sociale verbeteringen gebracht en Cuba begint nu uit zijn langdurige isolement te komen.

Voordat de Spanjaarden op Cuba arriveerden, werd het eiland bewoond door drie indiaanse volken: de Guanajatabey, de Siboney en de Taíno. De Guanajatabey waren verzamelaars die in grotten leefden. De Siboney, die jaagden en visten, lieten precolumbiaanse rotstekeningen (meer dan 200) achter in de grotten van Punta del Este op het Isla de la Juventud (blz. 155). De Taíno waren boeren en jagers, waarschijnlijk afkomstig uit het huidige Venezuela. Hun cultuur was de meest ontwikkelde en kende een geavanceerde sociale organisatie. Op 28 oktober 1492 landde Christoffel Columbus tijdens zijn eerste ontdekkingsreis naar de Nieuwe Wereld (blz. 218) op Cuba. Hij noemde het 'Juana' naar de zoon van de koning van Spanje, maar de inheemse bevolking bleef de naam Cuba gebruiken. Hij deed Zuid-Cuba nog een keer aan op zijn tweede reis (1493–1496) en ook op zijn vierde en laatste (1502–1504). Van 1510 tot 1514 annexeerde Diego Velázquez de Cuellar, in opdracht van de zoon van Columbus, het eiland voor Spanje. Dit verliep vrij eenvoudig,

want de indianen boden, een enkel treffen daargelaten, weinig weerstand. Opperhoofd Hatuey leidde in 1511–1512 een opstand, maar werd gevangen genomen en kwam op de brandstapel terecht (blz. 223). Daarna begon Diego Velázquez met de kolonisatie. Hij stichtte in 1511 de stad Baracoa, de eerste hoofdstad van het land, vervolgens San Salvador (nu Bayamo) in 1513, San Cristóbal (het oorspronkelijke Havana), Santísima Trinidad (Trinidad) en Sancti Spiritus in 1514 en Santiago de Cuba en Santa María del Puerto del Príncipe (nu Camagüey) in 1515. De inheemse bevolking werd gedece-meerd, ondanks de inspanningen van pater Bartolomé de las Casas, 'beschermer van de indianen'. Al snel begonnen de Spanjaarden slaven te importeren uit West-Afrika, om te werken op de vele suikerplantages. Later, toen er geen goud bleek te zijn op Cuba, werd het eiland gebruikt als basis voor de verovering van andere Amerikaanse gebieden en als tussenstop voor schepen die de rijkdommen van de Nieuwe Wereld naar Spanje brachten.

Voor 1492 Cuba bewoond door de Guanajatabey, de Siboney en de Taíno

Diego Velázquez de Cuellar



1512 Indiaans verzet onder Hatuey, die door de Spanjaarden wordt vermoord

1514 Stichting van San Cristóbal (nu Havana), Santísima Trinidad (Trinidad) en Sancti Spiritus

Precolumbiaanse tijd

1490

1500

1510

Buste van Columbus, Museo de la Revolución in Havana



28 oktober 1492 Christoffel Columbus landt op Cuba

1510 Diego Velázquez de Cuellar begint verovering van Cuba

1511 Stichting van Baracoa, de eerste stad op Cuba

1515 Stichting van Santiago de Cuba en Santa María del Puerto del Príncipe (Camagüey)

1 Hotel Inglaterra

Paseo de Martí (Prado) 416, hoek C. San Rafael. **Kaart** 4 D2. **Tel.** 7860-8594. hotelinglaterra-cuba.com

Hoewel de stijl van dit hotel aanleunt tegen de 19de-eeuwse classicistische bouw in Havana, is hij in de kern mudéjar (een christelijk-islamitische stijl): de okergele, groene en goudkleurige tegels komen uit Sevilla, in de lobby vindt u Andalusische mozaïeken en de houten plafonds zijn geïnspireerd op Moors inlegwerk. Bovendien is op een van de zuilen in het *salón-café* een klassieke Arabische inscriptie te lezen: 'Alleen Allah overwint'. Het hotel stamt uit 1875, toen

een klein hotel fuseerde met de drukke nachtclub Le Louvre en zijn danszaal.

Op de stoep buiten het hotel, bekend als het 'Louvretrouitoir', kwamen vroeger de liberalen van Havana bijeen, en hier propageerde de jonge José Martí (blz. 49) de afscheiding van Spanje, in tegenstelling tot de gematigde liberalen, die een vorm van autonomie voorstonden. Generaal Antonio Maceo, de held uit de onafhankelijkheidsoorlogen, smeedde hier zijn plannen voor opstand. Vele beroemde gasten verbleven in het hotel, zoals actrice Sarah Bernhardt en de Russische ballerina Anna Pavlova.

2 Gran Teatro de La Habana

Paseo de Martí (Prado), hoek C. San Rafael. **Kaart** 4 D2. **Tel.** 7861-7391. **Open** di–za 9.00–17.00, zo 9.00–13.00 uur.   fotograferen tegen betaling.

Een van 's werelds grootste operagebouwen is onderdeel van het monumentale Palacio del Centro Gallego (1915), dat is ontworpen door de Belgische architect Paul Belau. Het was ontworpen als brandpunt voor de sociale activiteiten van de grote, welvarende Spaanse gemeenschap van Havana. In de gevel zijn vier sculpturen verwerkt van de Italiaan Giuseppe Moretti, symbolen



Façade van het oude Centro Gallegogebouw, waar nu het Gran Teatro is gevestigd

van Liefdadigheid, Onderwijs, Muziek en Toneel. Eronder liggen de fundamenten van het Teatro Nuevo (of Teatro Tacón). Van 1837 tot het begin van de 20ste eeuw stonden

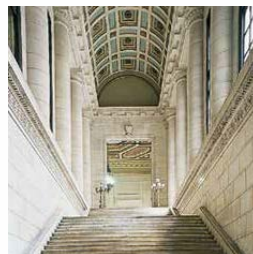
er beroemde artiesten op de bühne, zoals de Oostenrijkse balletdanseres Fanny Essler, die hier in 1841 debuteerde. Halverwege de 19de eeuw werkte Antonio Meucci, het brein achter de 'sprekende telefoon', er als toneelknecht. Hij wist zijn uitvinding

in de VS te patenteren met de hulp van de theaterimpresario. Op 22 april 1915 werd het gebouw ingehuldigd met de opvoering van *Aida* van Verdi en ontwikkelde zich tot toneel

voor grootse mises-en-scène. Sarah Bernhardt trad er op in 1918, de pianist Arthur Rubinstein een jaar later. Ook de Cubaanse componist Ernesto Lecuona en de beroemde Spaanse gitarist Andrés Segovia betraden het podium. In 1959 werd het Gran Teatro, behalve concertzaal en theater, de thuisbasis van de grote Cubaanse danseres Alicia Alonso. Zij stichtte het Ballet Nacional de Cuba, dat het beroemde Festival Internacional de Ballet de la Habana (blz. 40 en 129) organiseert. Na jaren van renovatie werd het theater in 2016 heropend. Vooral 's nachts, wanneer de gevel wordt verlicht, ziet het er prachtig uit.

3 Capitolio

Het Capitolio in Havana heeft symbolische waarde en verenigt classicistische elegantie met art-deco-elementen. Het Capitool in Washington DC diende als voorbeeld, maar de Cubaanse versie is hoger. Het Capitolio werd in 1929 geopend door dictator Gerardo Machado. Vroeger lagen hier een botanische tuin en het eerste spoorwegstation van de stad. In het gebouw, tot 1959 regeringszetel, speelden zich belangrijke episoden uit de Cubaanse geschiedenis af: in 1933 nam de politie hier een demonstrerende menigte onder vuur. Het gebouw wordt momenteel gerenoveerd; daarna zal de Cubaanse regering er wederom haar intrek in nemen.



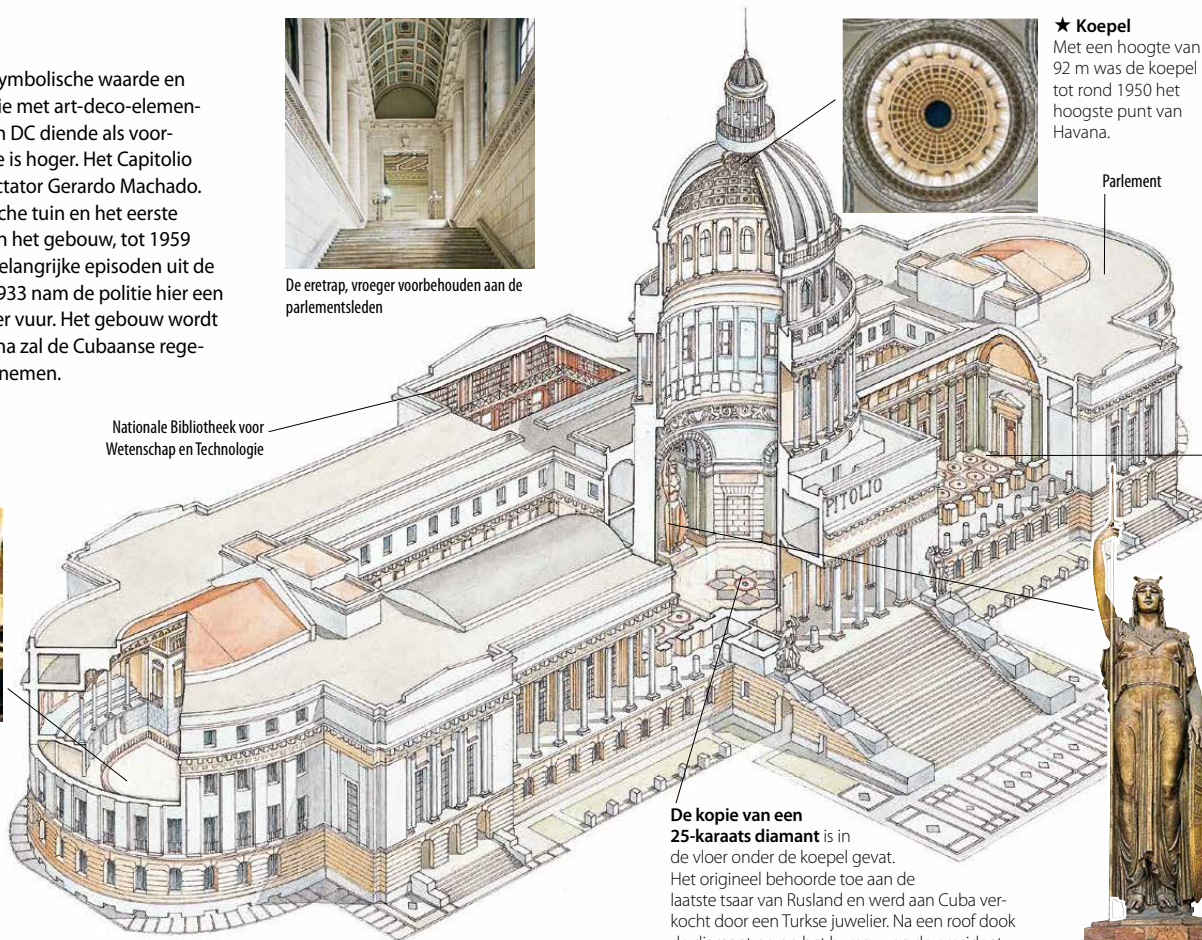
De eretrap, vroeger voorbehouden aan de parlementsleden

Nationale Bibliotheek voor Wetenschap en Technologie



Kamer van Afgevaardigden

Het originele meubilair is er nog; de decoratie met bas-reliëfs is gemaakt door de Italiaanse kunstenaar Gianni Remuzzi.



★ Koepel

Met een hoogte van 92 m was de koepel tot rond 1950 het hoogste punt van Havana.



Parlement

De kopie van een 25-karaats diamant

is in de vloer onder de koepel gevat. Het origineel behoorde toe aan de laatste tsaar van Rusland en werd aan Cuba verkocht door een Turkse juwelier. Na een roof dook de diamant op op het bureau van de president.

TIPS VOOR DE TOERIST

Praktische informatie

Paseo de Martí (Prado), hoek C. San José. **Kaart** 4 D3. **Tel.** 7864-9168. **Gesloten** wegens renovatie.   fotograferen tegen betaling.



★ Salón de los Pasos Perdidos

De oogverblindende zaal met marmeren vloeren en vergulde lampen kreeg zijn naam (Zaal van de Verloren Voetstappen) door de ongewone akoestiek.

Beeld van de Republiek

Dit kunstwerk, gegoten in Rome en bedekt met 22-karaats bladgoud, is 17 m hoog en weegt 49 ton. Het is het op twee na hoogste beeld ter wereld.



8 Jardín Botánico Soledad

In 1901 richtte Edwin Atkins, eigenaar van de Soledad-suikerfabriek, 15 km van Cienfuegos, 4 ha van zijn landgoed in als centrum voor het bestuderen van suikerriet en plantte in de tuin tal van tropische planten. In 1919 kocht de Universiteit van Harvard het landgoed en stichtte er een botanisch instituut voor de studie van suikerriet en tropische flora. De tuin wordt sinds 1961 beheerd door de Cubaanse overheid. Met een oppervlakte van 94 ha en meer dan 1400 verschillende plantensoorten, waaronder 195 palmen, is het een van de grootste botanische tuinen van Latijns-Amerika. Naast inheemse soorten vindt u er ook enorme bamboebomen. Een rondleiding, deels te voet, deels met de auto, maakt duidelijk hoe gevarieerd de tuin is.



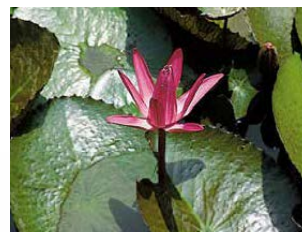
Geneeskrachtige planten

Hier groeien inheemse planten met geneeskrachtige werking, zoals aloe vera.



Cactussen

In de kas staan vele soorten cactussen. Het zijn jonge exemplaren, gekweekt nadat de oude collectie door de orkaan Lilly (1996) was verwoest.



Waterlelies

De vijver bij de kas is helemaal bedekt met waterlelies in verschillende kleuren: felroze, wit, donkerpaars, violet, blauw en geel.



Mimosa

Met zijn varenachtige bladeren is mimosa een aantrekkelijke sierplant.



Palmbomen

Voor veel Cubanen vertegenwoordigen palmbomen de macht van de goden. Er komen veel – ook inheemse – soorten op het eiland voor: de koningspalm (*Roystonea regia*), de nationale boom; de *Colpothrinax wrightii*, die *barrigona* (zwangere) wordt genoemd omdat de stam in het midden dikker is; de koolpalm (*Sabal palmetto*), waarvan men de waaierachtige bladeren als dakbedekking gebruikt; de lokale *Coccothrinax crinita* met zijn typische blad; en de *corcho* (*Microcycas calocoma*).

Koningspalm



Colpothrinax



Coccothrinax

UITGELICHT

- ① Beschermtd bos
- ② Bosplanten
- ③ Peuldragende planten
- ④ Laboratorium
- ⑤ Kaartverkoop, bibliotheek

★ Banyan

Van de meer dan 50 soorten ficus in de tuin is de spectaculairste een reusachtige *Ficus benghalensis* of banyan, een soort met luchtwortels, die hier een omtrek heeft van meer dan 20 m. De wortels, stammen en takken vormen samen een ondoordringbaar geheel.



Voor hotels en restaurants in deze streek zie blz. 259–260 en blz. 273–274

9 Santa Clara

Blz. 178–179.

10 Sierra del Escambray

Villa Clara, Sancti Spiritus, Cienfuegos. **Wegenkaart:** C3. **Hotel los Helechos**, 42-540330; Centro de Información de Reservas de Topes de Collantes, 42-540117.

De Sierra del Escambray, met een gemiddelde hoogte van 700 m boven zeeniveau, strekt zich in het zuiden van Midden-Cuba uit over drie provincies: Villa Clara, Cienfuegos en Sancti Spiritus (blz. 195). In het hart van het gebergte ligt het natuurreservaat **El Nicho**, dat met zijn rijke bergfauna en gevarieerde plantenleven van groot wetenschappelijk en ecologisch belang is. De **Pico San Juan** (1156 m), met zijn naaldbomen en korstmossen, maar ook met koffieplantages, is de hoogste berg van de Sierra. Van de noordkant van het gebergte leidt een lange, steile weg naar het fraaie **Embalse Hanabanilla**, een groot kunstmatig meer, waaraan een hotel ligt. Het Río Negropad, dat vlak langs een waterval met dezelfde naam loopt, voert naar een uitkijkpunt vanwaar men het hele meer kan zien. Het dorp La Macagua biedt plaats aan een internationale toneelschool, de **Comunidad Teatro Escambray**. De school is in 1968 opgericht door leden van het Theater van Havana, die hier plachten te repeteren voordat ze op toernee gingen.